

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Mikołaj Pawlak

Warszawa, 07 sierpnia 2020 roku

ZSS.422.1.2020.AG

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny**

kierując się koniecznością zabezpieczenia interesów dzieci z niepełnosprawnością, ponownie¹ zwracam się do Pana Ministra w sprawie nadal aktualnego postulatu jak najszybszego uregulowania obszaru funkcjonowania biegłych, a w szczególności systemu ich powoływania i weryfikacji kompetencji kandydatów na ekspertów.

Współdziałanie organów procesowych z biegłymi powinno opierać się na systemie, który zapewniłby właściwy wybór i powołanie eksperta o najwyższych kwalifikacjach, gwarantującego wydanie opinii bazującej na wysokich naukowych standardach.

Rozwiązanie o randze ustawy o biegłych sądowych wraz z aktami wykonawczymi pozwoliłoby na uporządkowanie kryteriów sprawdzających kwalifikacje biegłego. Wprowadzenie całościowej i spójnej regulacji bez wątplenia zapewni pozyskanie do postępowań sądowych jak najlepszych biegłych, zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych.

Zdaję sobie sprawę, że nie tylko same regulacje prawne stanowią składową do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemu prawa, jednakże problem wynikający z braku dostatecznej liczby biegłych oraz długich terminów oczekiwania na opinię specjalisty biegłego z danej dziedziny dotyczy nie tylko spraw sygnalizowanych przez Rzecznika Praw Dziecka, lecz także innych postępowań sądowych.

W dalszym ciągu do Biura Rzecznika Praw Dziecka wpływają sprawy w przedmiocie orzekania o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności dzieci na etapie

¹ wystąpienia generalne Rzecznika Praw Dziecka z ubiegłych lat: 27 kwietnia 2016 r. ZSS.422.22.2016.KK; 2 października 2017 r. ZSS.422.36.2017.KK

**Rzecznik
Praw Dziecka
Mikołaj Pawlak**

postępowań sądowych zainicjowanych odwołaniem od orzeczeń Wojewódzkich Zespołów do spraw Orzekania o Niepełnosprawności².

Obowiązujące regulacje niestety nie wprowadzają sprawnych narzędzi do merytorycznej oceny kompetencji osób zgłaszających się do wykonywania funkcji biegłego, w szczególności jest to niepokojące w odniesieniu do małoletnich pacjentów diagnozowanych w przedmiocie orzekania o ich niepełnosprawności oraz stopniu tej niepełnosprawności.

Zdaję sobie sprawę z tego, że na problem z opiniowaniem przez biegłych z zakresu medycyny wpływa m.in. niedostateczna liczba osób wykonujących zawód medyczny - specjalisty, w szczególności w dziedzinach dziecięcych. Zdaję sobie również sprawę z tego, że nauki medyczne są na tyle wyspecjalizowane, iż prawidłowe wskazanie lekarza o wykształceniu i doświadczeniu adekwatnym do charakteru przypadku albo zdarzenia medycznego może sprawiać dodatkowe trudności.

Należy jednak podkreślić, że kompetencje lekarza biegłego w odniesieniu do osoby dziecka nabiera szczególnego znaczenia. Nie tylko mała liczba konkretnych specjalistów lekarzy orzekających o niepełnosprawności dzieci (która niewątpliwie wpływa na termin oczekiwania na badanie a tym samym na długość postępowania sądowego), lecz także rzetelność i poprawność opinii wpływa, co należy podkreślić, w głównej mierze na prawa socjalne chorego dziecka i dalszy proces jego leczenia i rehabilitacji. Stąd też jawi się jako niezbędne, by rzetelność ta była w pełni weryfikowalna.

Orzeczenie o niepełnosprawności, czyli prawne potwierdzenie posiadania przez dziecko statusu osoby z niepełnosprawnością, umożliwia ubieganie się o różnego rodzaju świadczenia, uprawnienia, ulgi i zwolnienia osobom sprawującym opiekę. W zależności od rodzaju uprawnienia podstawą jego nabycia może być samo orzeczenie, bądź też uzyskanie dodatkowo określonych przepisami szczegółowych wskazań, które są częścią orzeczenia. Ponadto pozwala ukierunkować działania osoby niepełnosprawnej bądź jej opiekunów związane z prowadzoną terapią i rehabilitacją.

Rzetelność procesu weryfikacji wymogów stawianych kandydatom do funkcji biegłego stanowi najważniejszy problem związany z funkcjonowaniem instytucji biegłych³, a obecnego stanu rzeczy nie poprawia brak regulacji o randze ustawy⁴.

² do Biura Rzecznika Praw Dziecka wpłynęło: w 2017 r. 45 spraw (3,68%), w 2018 r. 36 spraw (3,20 %), w 2019 r. 44 sprawy (4,73 %) i 2020 r. (stan na 31.07) - 23 sprawy (3,50 %).

³ B. Grabowska, A. Pietryka, M. Wolny, Biegli sądowi w Polsce, Warszawa 2014, s. 16

⁴ Aktualny model powoływania biegłych, zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych, pozwala na utrzymywanie na listach biegłych sądowych osób, które nie podnoszą swoich kwalifikacji lub nie zostało zweryfikowane ich merytoryczne przygotowanie do opiniowania. Stąd też nie zawsze wpisanie na listę biegłych sądowych będzie gwarantowało, że biegły wyda opinię zgodną z najwyższymi standardami nauki. S. Waltoś,

Najwyższa Izba Kontroli już w 2015 r. oceniła⁵, że aktualny model funkcjonowania biegłych nie gwarantuje powoływania w postępowaniach sądowych i przygotowawczych osób, które zapewniają wydawanie prawidłowych merytorycznie, rzetelnych i terminowych opinii. W szczególności nie zapewnia on odpowiedniego procesu weryfikacji kompetencji kandydatów na biegłych sądowych, jak również umożliwia powoływanie jako biegłych osób niedających rękojmi należytego wykonywania czynności biegłego. Powyższe miało negatywny wpływ na sprawność prowadzonych postępowań sądowych i przygotowawczych, a tym samym na realizację prawa obywateli do rzetelnego procesu, w rozsądnym terminie.

W obowiązującym stanie prawnym wskazana w raporcie NIK z 21.07.2015 r. opinia pozostaje aktualna, stąd też przyjęcie regulacji w rzeczonym zakresie jest niezwykle pilne.

Wobec powyższego, powołując się na upoważnienie Rzecznika Praw Dziecka do podejmowania działań w interesie dzieci określone przepisami art. 3, 10a i 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2020 r. poz. 141), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o poinformowanie mnie o przebiegu prac analityczno-koncepcyjnych nad *projektem ustawy o biegłych sądowych*, jak również o wskazanie planowanego terminu zakończenia prac legislacyjnych.

Elżbieta Wąsowska

RZECZNIK PRAW DZIECKA

Mikołaj Pawlak

Opinie biegłych – na ostrym zakręcie w polskim procesie karnym(w:) J. Czapska, A. Okrasa (red.),
Bezpieczeństwo – policja – kryminalistyka. W poszukiwaniu wiedzy przydatnej w praktyce, Kraków 2015,
<http://forensicwatch.pl/web/pliki/baza-wiedzy/Opracowania/Ocena-Kompetencji-Bieglych-Sadowych.pdf>

⁵ Informacja o wynikach kontroli NIK 21.07.2015 r. - Funkcjonowanie biegłych w wymiarze sprawiedliwości,
Nr ewid. 165/2015/I/14/006/K, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,9608,vp,11856.pdf>

